

דחוף

לכבוד

חברי ועדת שרים לענייני חקיקה

חברת הכנסת איילת שקד, שרת המשפטים

הנדון: תזכיר חוק החינוך המיוחד

כנציגי אנשי אקדמיה או פונים אליכם, שלא כמנהגנו, בבקשה מיוחדת להתנגד להצעת חוק החינוך המיוחד (תיקון מס' 11) בדיון שיתקיים בוועדת השרים לענייני חקיקה. זאת, בשל החשש שזו דווקא תפגע בתלמידים עם מוגבלות, תסכל כל אפשרות לשלבם בקהילה ולא תאפשר למערכת להכיל את התלמידים כפי שהיה ראוי, הכל כפי שיפורט להלן.

1. כאנשי חינוך או מאמינים כי מלכתחילה יש לאפשר לכל תלמיד ללמוד במערכת החינוך הכללית כתלמיד מן המניין, וזאת באופן המותאם לצרכיו. "חונך לנער לפי דרכו", אולם לא באופן המדיר את הנער מהכלל אלא להיפך- ביחד עם כולם.

2. אלא שלצערנו, המציאות רחוקה מלממש חזון זה. תלמידים עם מוגבלות מוסללים כיום למסגרות נפרדות של חינוך מיוחד, בין היתר, בשל העדר תמיכות הדרושות להם במערכת החינוך הכללית, בשל מציאות בה לומדים מספר רב של תלמידים בכיתה אחת (ביניהם תלמידים עם צרכים מיוחדים שלא הוגדרו כ"תלמידים עם מוגבלות") ובשל העדר הידע הדרוש לצוותי ההוראה להתוות לכל תלמיד עם מוגבלות את הדרך החינוכית המיוחדת לו. כך, למשל, תלמיד עם קשיים רגשיים הלומד בכיתה עם עוד 39 תלמידים ללא מעטפת של טיפולים או ליווי של איש מקצוע יפתח קשיים התנהגותיים ועד מהרה יוסלל בגינם למסגרת ייעודית ונפרדת של תלמידים עם הפרעות התנהגות, והדוגמאות עוד רבות.

3. במצב זה היה מצופה שהמערכת החינוכית תחשוב על המענים הנדרשים ואותם תעגן בחקיקה, אולם לתדהמתנו, נוכחנו לגלות כי הצעת חוק חדשה המונחת לפתחכם מעגנת דווקא את החסמים עצמם. בכך, יוותרו תלמידים עם מוגבלות החפצים ללמוד ביחד עם כולם - כשווים בין שווים, עם תמיכות דלות במקרה הטוב, וללא תמיכות כלל, במקרה הפחות טוב וכל המערכת תיפגע.

4. יש לומר, כי צעד זה מפתיע עוד יותר על רקע המלצותיה של ועדת דורנר (בה ישבו גם אנשי אקדמיה) שהוגשו למשרד החינוך בשנת 2009, ונתנו פתרון אפשרי לקשיים הרבים שתלמידים חווים עד היום המורכב משתי קומות. בראשונה, והמשמעותית יותר, משתנה שיטת התקציב והתקציב הולך אחר הילד. ובשנייה, הנשענת על הראשונה ומאפשרת אותה, ניתנת זכות להורה ולילד, ככל שניתן, לבחור את סוג המסגרת החינוכית בה הוא חפץ ללמוד- מערכת החינוך הכללית או מערכת החינוך המיוחד הנפרדת.

5. אלא שבהצעה זו נבנתה הקומה השנייה מבלי שנבנתה הקומה הראשונה. במקום להבטיח שכל ילד יזכה לסל שירותים לפי צרכיו וללא תלות בסוג המסגרת בה הוא לומד, נקבע כי סל השירותים יותנה בסוג המסגרת. בכך, נותן החוק הכשר להפליה לא הגיונית ולא ראויה. שכן, ברור שצרכיו של תלמיד עם מוגבלות אינם משתנים עם כניסתו למסגרת כזו או אחרת, אך **מתן סל שירותים שונה יאפשר, הלכה למעשה, את מימוש הצרכים אך ורק במסגרת הנפרדת של החינוך המיוחד.** במצב זה גם ברור שזכות הבחירה תישאר בחלל ריק- ללא כל משמעות. שכן, במצב של חוסר שוויון תקציבי בין שתי המערכות כל זכות בחירה שתיתן תהיה בבחינת לעג לרש.

6. זאת ועוד, על פי ההצעה תלמידים עם מוגבלות בתפקוד גבוה לא בהכרח יקבלו זכאות לשירותי חינוך מיוחד. המשמעות היא שתלמידים אלו יגיעו אל המערכת הכללית - אל כיתה גדולה, ללא תמיכות ועם איש צוות אחד, שלרוב, חסר כלים להכיל גם תלמיד עם מוגבלות ללא כל סיוע. מיותר לציין שמצב זה יגרום לתסכול של כל הצדדים, ולא מן הנמנע שאף להרעה במצבו של התלמיד.

7. לצערנו, ההשלכות המוזכרות הינן רק חלק מההשלכות הצפויות מהצעה זו, והעדר כל התייחסות אליהן בהצעה או בדברי ההסבר לה מעלים חשש כי כלל לא התקיים דיון בסוגיות אלו. לפיכך, ועל מנת למנוע את הפגיעה הצפויה בתלמידים, **אנו פונים אליכם ומבקשים להתנגד בשלב זה להצעה זו על מנת לקיים טרם מהלך של חקיקה דיון רציני ומשתף יותר של כלל הגורמים הרלוונטיים, וודאי אנשי אקדמיה ואנשי חינוך החווים את השטח מדי יום ויכולים להצביע בדיוק רב על הכשלים האפשריים בהצעה.**

בכבוד רב באנו על החתום,

ד"ר אדוה איכנגרין, אוניברסיטת תל-אביב

דר. ניצן אלמוג – הקריה האקדמית אונו

דר גילה אמיתי האקדמית עמק

דר פזית ארליך – מכללת סמינר הקיבוצים

דר. עפרה בכר – מכללת סמינר הקיבוצים

דר. הדס בן אליהו – אוניברסיטת תל אביב

עינת בן דב - דוקטורנטית ללימודי לימודי מוגבלות, אוניברסיטת צ'פמן, אורנג', קליפורניה

דר. טל בן טוב - סמינר הקיבוצים

פרופ' אבנר בן עמוס בית ספר לחינוך אוניברסיטת תל אביב

דר. ענת בר צבי – מכללת סמינר הקיבוצים

מרים בר אבא מכללת סמינר הקיבוצים

ענת ברוט – מכללת סמינר הקיבוצים

נילי ברויאר, אוניברסיטת אילינוי שבשיקגו

דר. חגית גור זיו – מכללת סמינר הקיבוצים

רינת גלילי – מכללת סמינר הקיבוצים

דר. רבקה גרטנר - סמינר הקיבוצים

דר. סלבה גרינברג, אוניברסיטת תל אביב

דר. אירית דלומי - המכללה האקדמית הערבית לחינוך חיפה ;

דר. נעמי הדס לידור – הקריה האקדמית אונו

דר. רוני הולר האוניברסיטה העברית

פרופ' דפנה הקר – הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב
דר. אפרת הראל – מכללת סמינר הקיבוצים
פרופ' יעל השילוני דולב, האקדמית תל אביב
דר. גל הרמט, סמינר הקיבוצים. מכללה לחברה ואומניות נתניה
דר. נירה וואלה – מכללת סמינר הקיבוצים
רונית וינזברג ששון – מכללת סמינר הקיבוצים
דר' מאור זאב-וולף החוג לחינוך אוניברסיטת בן גוריון
דר. שירלי ורנר – האוניברסיטה העברית
דר. גליה זלמנסון – מכללת סמינר הקיבוצים
ד"ר עילית זך – מכללת סמינר הקיבוצים
ניבי זמיר שנער – מכללת סמינר הקיבוצים
פרופ' דליה זקס – אוניברסיטת חיפה
דר. שירה ילון חיימוביץ - הקריה האקדמית אונו.
דר עידית כץ, המחלקה לחינוך אוניברסיטת בן גוריון
דר. נילי לאור בלסברג - מכללת סמינר הקיבוצים
דר. אפרת לוי – מכללת סמינר הקיבוצים
דר. סמדר מור מכללת סמינר הקיבוצים
דר. שגית מור – הפקולטה למשפטים אוניברסיטת חיפה
מעין מזור – מכללת סמינר הקיבוצים
דר. שלומית מנצורה – מכללת אורנים
דר. אסף משולם – בית ספר לחינוך אוניברסיטת בן גוריון
דר. שירי משנר – אוניברסיטת בן גוריון
דר. איילת סלומון – מכללת סמינר הקיבוצים
דר. ענת פורת – מכללת סמינר הקיבוצים
שלי פטאל- מכללת סמינר הקיבוצים
פרופ' ליאורה פינדלר, בר אילן
דר. הללי פינסון – בית ספר לחינוך, אוניברסיטת בן גוריון
דר. חגית ענבר-פירסט – המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין
דר. ניר צבר, אוניברסיטת בר אילן
דר. יעל צרפתי מכללת סמינר הקיבוצים
רננה קיסטל – אוניברסיטת בן גוריון
פרופ' גיא רוט, המגמה לפסיכולוגיה חינוכית, המחלקה לחינוך,
אוניברסיטת בן-גוריון.
גל תמים סיקולר – פסיכולוגית חינוכית והתפתחותית
מנהלת השרות הפסיכולוגי הר חברון
ד"ר שירי שהם - אוניברסיטת חיפה, אורנים, מכללת גורדון
ענת שלו – אוניברסיטת בן גוריון
ד"ר כרמית-נעה שפיגלמן, אוניברסיטת חיפה
ורד תמיר - מכללת סמינר הקיבוצים
דר. רונית תמיר – מכללת סמינר הקיבוצים

העתקים :

חבר הכנסת נפתלי בנט, שר החינוך

חבר הכנסת יעקב מרגי, יו"ר ועדת החינוך של הכנסת

מר אברמי טורם, נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים